

Συνέντευξη Καζαντζάου γιὰ Ἐλευθέριο Βενιζέλο

(ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "ΕΛΛΑΣ", 1913)

Τοῦ Μ. ΓΡΗΓΟΡΑΚΗ

Ὁ Βενιζέλος μὲ τὶς νίκες τῶν Βαλκανικῶν Πολέμων ἐπιβάλλεται πιά σὰν ἐθνικὸς ἡγέτης. Καὶ γύρω του ἀρχίζει—ὅπως συνηθίζεται γι' αὐτοὺς ποῦ ἐπιβάλλονται— νὰ δημιουργηθῆται ἡ ἀτμόσφαιρα τῶν συζητήσεων. Τονομά του περνᾷ στὰ χεῖλι ὅλων. Τὸ κουτσομπολιό, φανερά καὶ κρυφά, ὀργιάζει. Καθετὶ ποῦ ἀφορᾷ τὶς πτυχές τῆς ζωῆς του—πολιτικῆ, ἰδιωτικῆ, πνευματικῆ—πρέπει νὰ μαθευτεῖ. Ἐστὶ μεταξὺ τῶν τόσων θεμάτων τοῦ κουτσομπολιοῦ εἶναι καὶ τὸ θέμα ἂν ὁ Βενιζέλος παρακολουθεῖ Φιλολογία καὶ Τέχνη καὶ κατὰ πόσο νιάζεται γι' αὐτές. Τὸ ζήτημα παίρνει διαστάσεις, γίνεται ἐνδιαφέρον γι' αὐτὸ καὶ τὸ περιοδικὸ «Ἑλλάς» ἀναλαμβάνει νὰ διαφωτίσῃ τὴν κοινὴ γνώμη.

Τὸ περιοδικὸ «Ἑλλάς—εἰκονογραφημένη δισεβδομαδιαία ἐπιθεώρησις ἐκδομένη Πέμπτη καὶ Κυριακῆ» ὅπως θέλει νὰ λέγεται, μοιάζει κατὰ πολὺ μὲ τὰ περιοδικὰ τῆς ἐποχῆς μας, τὰ λεγόμενα περιοδικὰ ποικίλης ὕλης. Ἐλαφρὸ καὶ κείμενο, προσρισμὸ νείχε τὴν ἀνάγνωσή του ἀπὸ τὰ πλατιά λαϊκὰ στρώματα. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ ἐκείνου καὶ τῶν σημερινῶν εἶναι πῶς οἱ σελίδες του φιλοξενούσαν πρὸ σοβαρὴ φιλολογία, φιλοξενούσαν ἄρθρα τέχνης, πατριωτισμοῦ καὶ πολιτικῆς.

Τοῦτο λοιπὸν τὸ περιοδικὸ ἀναλαμβάνει τὴ διαφώτιση.

Δὲν ἀργοπορεῖ καὶ στὸ φύλλο τῆς 25 Αὐγούστου 1913 βλέπομε νὰ δημοσιεύεται ἄρθρο—συνέντευξη τοῦ Φ.Γ., μὲ τίτλο «Ὁ Βενιζέλος, ἡ Φιλολογία καὶ αἱ Τέχναι».

Τὸ μισὸ τοῦ ἄρθρου ἀσχολεῖται

μὲ τὴν ἀφορμὴ τοῦ ζητήματος, ὅπως ἐπίσης, πλαταίνοντας τὸ θέμα, ζητᾷ νὰ μάθει τί σκοπεύει νὰ κάνει ὁ Βενιζέλος γιὰ τὰ Γράμματα καὶ τὶς Τέχνες.

Τὸ ἄλλο μισὸ τοῦ ἄρθρου εἶναι συνέντευξη τοῦ Καζαντζάκη, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὸ συνταχθῆ, θεωρήθηκε ὡς ὁ μόνος ἀρμόδιος ν' ἀπαντήσῃ, μιάς καὶ τότε ἐργάζονταν στὸ ἰδιαιτέρου πολιτικὸ γραφεῖο τοῦ πρωθυπουργοῦ Βενιζέλου.

Ὁ Καζαντζάκης ἦταν τότε τριαντάρης, εἶχε δημοσιέψῃ ἄρκετὸ ἔργο, εἶχε ἀναμιχθεῖ μὲν ἀφ' ἑσῆς στὰ Γράμματα καὶ εἶχε ἀποχτήσει μιά καλὴ φήμην λόγιου.

Τὰ αἴτια ποῦ σπρώξαν τὸν Καζαντζάκη ἐκείνου τοῦ καιροῦ νὰ κατατεθεῖ στὰ πολιτικὰ γραφεῖα τῶν πρωθυπουργῶν δὲ θὰ μᾶς ἀπασχολήσουν.

Κύριον μέλημα τῆς ἐπιφυλλίδας ἡ προβολὴ ἐνὸς ἀγνωστοῦ μὰ ἐνδιαφέροντος κειμένου ποῦ ἀφορᾷ δυὸ Κρητικούς τῶν ὁποίων ἡ φήμη ξεπέρασε τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδας.

Ἡ συνέντευξη ἔχει:

«Τί μᾶς εἶπεν

Ὁ Καζαντζάκης

Ὁ Κρητικὸς λόγιος, ὁ εὐρυμαθέστατος φιλόλογός μας κ. Ν. Καζαντζάκης (Πέτρος Ψηλοεῖτης) ἐργαζόμενος εἰς τὸ ἰδιαιτέρον γραφεῖον τοῦ κ. Βενιζέλου ἤρχεται εἰς τακτικὴν συναντήσιν μὲ αὐτόν. Ἐπομένως θὰ ξέρῃ νὰ μᾶς διαφωτίσῃ.

Δὲν ἀργήσαμε νὰ σπεύσωμεν εἰς συνάντησίν του.

Τὸν εὐρήκαμεν εἰς τὸ σπίτι του. Τοῦ ἐξεθέσαμε τὸ τί ἐζητοῦσαμε, καὶ μᾶς εἶπε:

—Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ κ. Βε

• ΣΥΝΕΧΕΙΑ εἰς τὴν ὀν σελ.

Καζαντζ. Νεσ
1204/21-11-71

Συνέντευξη Καζαντζάκη

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἐκ τῆς 1ης σελίδος
 νιζέλος διαφέρει ἀπὸ τοὺς ἄλ-
 λους πολιτικοὺς μας σ' αὐτό.
 "Ὅτι ἀσχολεῖται μὲ τὴν πνευμα-
 τικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἐργασία.
 Μὲ τὰ γράμματα καὶ μὲ τὰς τέ-
 χνας. Πράγμα ποὺ δὲν συνέβαι-
 νε μὲ τοὺς προηγουμένους κυβερ-
 νῆτάς μας. Εἰς τὴν Κρήτην πα-
 ρηκολούθει καὶ ἐδιάβαζε ὅ,τι
 ἐνδιέφερε τὴ φιλολογία μας.
 Καὶ ἐκτιμοῦσε πολὺ τὸν κ. Πα-
 λαμᾶν καὶ ἄλλους λογίους μας.
 Ἀκόμη ξέρω ὅτι ἔτρεφεν ἐκτίμη-
 σι καὶ γιὰ τὸν Σκίπη. Ἀδιάφο-
 ρο ἂν οἱ περιστάσεις δὲν τοῦ
 ἐπέτρεψαν νάποδεῖξῃ τὴν ἐκτί-
 μησί του...

—Καὶ ξέρομε μὲν ὅτι ὁ κ.
 Βενιζέλος παρεκλήθη (θέλει νὰ
 πεῖ «παρηκολούθη», τυπογραφι-
 κὸ λάθος), ἀλλὰ κατόπιν;

—Κατόπιν τὰ πολιτικὰ γεγο-
 νότα, οἱ πολέμοι δὲν τοῦ ἄφη-
 ναν καιρὸ νὰ παρακολουθῇ. Ξε-
 ρῶ ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν
 δυὸ πολέμων τὰ περιοδικὰ ποὺ
 τοῦ ἐστέλοντο δὲν τοῦ ἔμενε και-
 ρὸς οὔτε νὰ τὰ ξεφυλλίσῃ. Ἀλλ'
 ἀκόμη καὶ τὴν ἀλληλογραφίαν
 του δὲν εἶχε καιρὸ νὰ ἰδῇ. Αἱ
 μεγάλοι φροντίδες δὲν τοῦ ἄφη-
 ναν καιρὸ.

—Τάχα τῶρα στὸ Λουτράκι
 διαβάζει; Παρακολουθεῖ ἐκεῖ
 τὴν ἑλληνικὴ φιλολογία;

—Ὑποθέτω. Ἀλλὰ δὲν μπο-
 ρῶ νὰ ξέρω.

ΘΕΛΗΣΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣ
 Ἠρώτησαμε κατόπιν τὸν κ.
 Καζαντζάκη διὰ τὰς σκέψεις
 τοῦ κ. Βενιζέλου περὶ τῆς φιλο-
 λογικῆς μας καὶ καλλιτεχνικῆς
 προόδου. Δηλαδῆ τί σκέπτεται
 ὁ κ. Βενιζέλος νὰ κάμῃ διὰ τὴν
 πρόοδο τῆς φιλολογίας, τοῦ ἔ-
 θνικοῦ θεάτρου, τῶν καλῶν τε-
 χνῶν Καὶ μᾶς εἶπε:

—Ξέρω ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος ἔ-
 χει μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ ἐν-
 θαρρύνῃ τὴν πρόοδο τῶν γραμ-
 μάτων καὶ τεχνῶν. Αἱ καλαὶ
 που αὐταὶ διαθέσεις εἶναι γεγο-
 νός. Ἀλλὰ τίποτε ὠρισμένον
 δὲν ἔχει ἀποφασίσῃ. Δηλαδῆ
 δὲν τοῦ ἐδόθη καιρὸς νὰ ἀποκρυ-
 σταλλώσῃ τὰς μελέτας του εἰς
 ἀποφάσεις. Αὐτὸ ξέρω. Καὶ φυ-
 σικὸν ἦτο νὰ μὴν εὐρεθῇ καιρὸς.
 Πρῶτα ἔπρεπε νὰ κανονισθοῦν
 τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα. Τὸ ψω-
 μὶ τοῦ κράτους, καὶ ἔπειτα τὰ
 ἄλλα».

Ὡστε, κατὰ ταῦτα, ὁ κ. Βε-
 νιζέλος μόλις τακτοποιηθοῦν τὰ
 πράγματα, μόλις λάβῃ καιρὸ
 θὰ κάμῃ πολλὰ γιὰ τὰ γράμμα-
 τὰ μας καὶ τὰς τέχνας μας. Τὰ
 παραπάνω μᾶς βεβαιώνουν ὅτι
 ἔχει τέτοια διάθεση.

Ἄς τὸ περιμένωμε λοιπόν.
 Φ. Γ.»